



фи, успяващи да обединят кукления театър и телевизията.

Мирослава Топчиева: А може би именно в това обединение се крие и оцеляването на кукления театър за новите поколения. Един професор от Милано, който преподава история на кукления театър и е фен на българската куклена школа и по-конкретно на

проф. Илков и проф. Георгиева, разкри, че първите серии на “Топо Джигжо” са създадени според класическите структури на комедия дел арте, а Джигжо не е никакъв нов герой, а чисто и просто – Арлекин. ■

Разговора води
Теодора Георгиева

Историята на едно несъзнателно посято семе

Джина Павлова

Това не е история от биологията. Това е история от изкуството на куклата. Това е история за влиянието на кукленото изкуство и за това как сме от българската куклена школа пониква на американска почва. Историята започва така:

Годината е 1992, нечувана инфлация, недоимък, но светът постепенно започва да отваря вратите си за България. Случайността довежда проф. д-р Хауърд Бленинг от Miami University, Oxford, Ohio, в *Унгарския ресторант* на ул. “Раковски”, понастоящем Нарру Вар. Погледът му се спира на отсрещната сграда и когато разбира от събеседника си, че това е Театралната академия, той без колебание се озовава в ректорския кабинет на проф. Христо Ручков. Ректорът с удоволствие запознава неочаквания си американски гост с програмата на Академията. Хауърд проявява особен интерес към Програмата по куклено актьорско майсторство. На американския професор му трябват само няколко телефонни обаждания и след месец и половина двамата със Съни Сънийски (по това време студент по режисура от класа на проф. Николина Георгиева) се озовахме в Щатите.

Въпреки силния театрален департамент на Университета, никои от Маями не беше помислил дори за кукленото изкуство като за друга форма на театралното. В продължение на два месеца проведохме лекции, демонстрации и workshops. Последва покана за участие в международен театрален (не куклен) фестивал през следващата година за целия клас с две постановки: *Светлини и сенки* на проф. Николина Георгиева и моята – *Лимо Шоу*.

Историята би завършила дотук и би била достатъчно приятна както за нас, така и за Маями. Ние се радвахме на успеха си сред студенти, преподаватели, деца и всякаква публика. Те се радваха да открият екзотичността на изкуството и страната ни. Имаше и няколко пикантни продължения за някои от студентите, вследствие на което се роди българо-американско бебе.

Но както вече казах, тази история не е от биологията, а от изкуството на куклата.

И така, след 13 трудни, емигрантски години съдбата ме срещна с доцент Джохана Смит от CSUSB – Калифорнийския университет “Сан Бернардино”. Разбрах от общ приятел, че Джохана преподава куклени класове и дори прави куклени постановки в Университета. Натрупалият се у мен скептицизъм от безплодни, дългогодишни опити да открия професионален интерес към кукленото изкуство на университетско ниво в Лос Анджелис, не ми позволи да се подготвя сериозно за тази среща. Отидох в къщата ѝ, носейки със себе си две малки снимки от мои постановки. Както и очаквах, атмосферата на срещата ни беше тотално обсебена от двегодишната ѝ гъщеричка Катя, която безразборно поливаше, където свари, вода от малкото си чайниче. А майка ѝ тичаше след нея, за да предотврати поне част от белите. Така, между две поливания, успях да покажа снимките на Джохана. При вида на тази от *Лимо Шоу*, изражението на лицето ѝ се промени, тялото ѝ замръзна, дори Катя спря да полива.

В следващия момент Джохана ме прегърна със силно граматичен жест и направи невероятното за мен признание: “Знаеш ли, че ти си моят герой и всичко, което съм направила дотук, го дължа на теб!”

Оказа се, че по същото време, когато сме се проявявали с куклените си умения в Miami University, Джохана е била една от многото неориентирани студентки в него. Американското висше образование, за разлика от българското, задължава бъдещите висшестипни да преминат през задължителна общообразователна програма през първите две години от следването си. След втората година студентите могат да определят своята специалност. Джохана направила своя избор – *Театър за деца и младежи*, след нашето гостуване.

Още по-уникалното в случая е, че тя не се примира само с граматичния театър за деца, а направила допълнителна двегодишна специализация в сферата на кукленото изкуство при Питър Шуман, основател на Bread and Puppets. Приета като преподавател по актьорско майсторство в CSUSB,

Джохана изненадва колегите си, като въвежда нов вид класове, които включват кукленото изкуство. Предизвикателствата ѝ стигат готам, че настоява специалността Куклен театър да се въведе като втора специалност за дипломантите по актьорско майсторство.

Известно е, че в Щатите единствените професионални кукленици се подготвят в University of Connecticut, Storrs, от проф. Барт Рокърбертън и че те са обучени предимно в куклена сценография. Дипломираните са около 16 на година, като тази бройка включва и чуждестранните специализанти. Не е нужно да се прави статистическо съпоставяне за брой куклени студенти на глава от населението между България и САЩ. Разликата е фразантна.

Усилията на Джохана, на фона на тази безнадеждна незаинтересованост към изкуството на куклата, безспорно събудиха в мен всички надежди и силно желание да стана част от нейната мисия – развитие и разпространяване на професионално куклено изкуство в САЩ. Още повече, че в основата на мисията стои семе, посято от България.

В момента и двамата сме активно ангажирани с вербуването и обучението на бъдещи куклени таланти. И с тъга си спомняме за *Панаира на куклите*, където първите прощъпулници по куклено актьорско майсторство от Университета имаха чудесната възможност да покажат началните си стъпки с постановката на Джохана *Одисей* сред силно професионалните си колеги от цял свят.

Поканата за турне в Китай с *Одисей* гоїде като

шокираща изненада. Надявахме се само на *добрите очи на публиката*, но мисълта за придвижване в световното куклено пространство беше далече от нас. Но ето, че и тази възможност се появи пред американците, и то от България.

Безкрайна е благодарността ни към Кирякос Аргиропулос, Иван Райков и Слави Маленов, както и към студентите, колегите и техническия персонал, чиито отзивчивост и гостоприемство безспорно допринесоха за бъдещия растеж на българското куклено семе в САЩ. ■

Джохана Смит и Джина Павлова
Johanna Smith
and Gina Pavlova



Ешуа Моис Бело

(17.11.1920 - 17.2.2008)

литератор, изследовател, театрален критик и театрален геец

Сивина Сивинова

(24.6.1972 – 22.4.2008)

актриса, член на трупата на Столичния куклен театър от 1997 г.

Мария Милева

(1931 – 2008)

граматург на Централния куклен театър от 1961 до 1990 г.

Рага Николова Спасова

(9.10.1945 – 18.5.2008)

актриса, театрален геец, директор на Драматично-куклен театър “Васил Друмев” – Шумен

Георги Георгиев Георгиев

(20.7.1939 – 13.10.2008)

актьор, режисьор, театрален геец. актьор в Централния куклен театър от 1972 до 1974 г.

Марина Гочева

(1938 – 2008)